OOST POST

SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 9 ZEVENDE JAARGANG. 1859

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya	*f* 7.50
„ „ „ „ Java	„ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen	„ 10.—
„ „ „ „ Nederland	„ 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken ***Maandag*** en ***Donderdag***.

MAANDAG 31 JANUARIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is *f* 2.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

DE NEDERLANDSCHE HANDEL.

(*Vervolg*)

4°. Ook de vierde groep levert eigenlijk alleen treurige verschijnselen op. Immers de hoofdzaak van onzen uitvoer, die dan nog het belangrijkste is, bestaat in geraffineerde suiker; een artikel, dat alleen door Neêrlands beschermende wetgeving daarheen zijn weg vindt. Waarom niet de suiker evenzeer vrij gelaten als de koffij, liever nog dan dat de geheele natie voor enkele fabrikanten en kooplui groote opofferingen moet doen? Immers op de bestaande wijze verliest de natie weêr aan den hoogeren verbruiksprijs, wat zij wint aan den hoogeren verkoopprijs der Java-suiker? Eigenlijke handelsbeweging, zoo als alleen de onbeschermde mag genoemd worden, zien wij in deze groep niet. En hoe ruim een veld zouden ook deze landen voor den handel aanbieden, als er gewoekerd werd met de groote gaven, van de Natuur om niet ontvangen? Het cijfer van verkeer met Oostenrijk is natuurlijk alleen met de zuidelijke havens, daar het meeste voor Oostenrijk over Duitschland gaat.

5°. Ook de vijfde groep maakt dadelijk een pijnlijken indruk. Immers onveranderd is alweêr het verkeer met Suriname en Curaçao, en dat wel op een ongeloofelijk laag cijfer. Suriname moet zwaar boeten voor het absenteestelsel. En dan zijn er duizenden in Nederland, die klagen dat zij geen bestaan kunnen vinden! Vreem contrast, zoo niet onteerend voor een volk, immers zoo prat op zijne geschiktheid om te koloniseren? Brazilië zond ons wat meer, Cuba wat minder suiker, of liever, onze raffinadeurs kochten meer zeilende ladingen van de eene dan van de andere soort van Engeland, want daarin bestaan de invoeren voornamelijk. Met die landen kunnen wij evenwel nooit zulk een grooten handel verkrijgen als Duitschland bijv, eer ook onze handelaars zich daar ter plaatse vestigen. Zoo ergens wenschelijk, daar is het letterlijk een onmisbaar vereischte, zoowel voor den inkoop als den verkoop zijner goederen, zijn eigen huis te hebben. Elke poging om op andere wijze dien handel te drijven, zal met verlies eindigen.

De vermeerdering van ons verkeer met de Vereenigde Staten spruit eenvoudig voort uit een groot millioen guldens meer invoer van katoen en tabak en ongeveer *f* 2 millioen meer uitvoer van tin. Overigens is die handel ook zoo wat bedaard vooruitgaande. Wij hebben tot verlevendiging daarvan noodig een geregeld stoombootverkeer, maar — dat middel zelf zou verlies geven, wanneer wij niet meer uitvoerhandel hadden, waartoe allereerst een volledig spoorwegnet noodig is. De N. H. M. doet een goed werk door hare pogingen om hier te lande eene katoenmarkt te vestigen, en de handelaars in tabak laten zich ten onzent, wat hunne inkoopen in Amerika betreft, lang niet onbetuigd. Het verwijt, hun daarover gedaan, is onregtvaardig. Zoo lang wij geen spoorwegnet hebben, is alle uitbreiding van onzen uitvoerhandel niet alleen onmogelijk, maar die handel moet zelfs in verhouding met andere landen afnemen, omdat wij mindere goederen in doorvoer krijgen. Daarenboven ontbreekt ons alles wat wij noodig hebben om het vervoer van landverhuizers aan ons te trekken, tot eene goede wet toe zelfs, en eer dus de Regering in die behoefte voorzien heeft, wijte men den handel het weinig verkeer met N.-Amerika niet, zoo als maar al te veel geschiedt door hen, die in den handel zelven vreemdelingen zijn.

6°. Deze groep is de gewigtigste voor ons, omdat ze Java insluit. China, of liever Engelsche huizen zonden ons van China voor *f* 1 millioen meer aan thee ten verkoop, maar overigens blijft de handel van ons met dat land van weinig beteekenis. Een uitvoer van ruim *f* 4 ton naar zulk een Rijk is niet noemenswaard. Engeland heeft dien handel geheel ingenomen, en kan dien oneindig beter drijven dan wij. Mededingen van onze zijde ware dwaasheid. Van de Eng. O. I. Bezittingen ontvingen wij ruim *f* 4 millioen meer aan rijst. en daarenboven meer katoen. De toenemende handel in dit artikel, door particuliere huizen het eerst ondernomen, en door de N. H. M krachtig ondersteund, is een zeer verblijdend verschijnsel van meer ondernemingsgeest, en belooft rijke vruchten voor handel en scheepvaart beide. De invoer van de Kust van Guinea is met *f* $3\frac{1}{2}$ ton toegenomen, en de uitvoer daar heen met *f* $2\frac{1}{2}$ ton verminderd. De vermeerdering van het verkeer met dat land, waar wij in scherpe concurrentie met de Engelschen zijn, getuigt wat speciale kennis al vermag. Maar nu Java, dat ons voor *f* 24 millioen meer zond, en voor *f* 6 millioen meer van ons trok. Die vermeerdering van invoer, bestond voor ruim *f* 21 millioen in meer koffij, suiker, rijst, thee en tabak en de groote uitvoer in *f* 3 millioen meer gemunt geld, en verder van de meest verschillende artikelen, waarin de fabriek-en stoomwerktuigen voor maar *f* $1\frac{1}{2}$ ton deelen, dat wel aanzienlijker wezen mogt. De uitvoer naar Java van particulieren, is gewoonlijk viermaal grooter dan die van de Regering, maar de invoer van Java geschiedt daarentegen voor $\frac{5}{8}$ door het Gouvernement, en voor $\frac{3}{8}$ door particulieren. Wanneer dus de vermeerdering van den uitvoer percentsgewijze grooter is dan van den invoer, zoo is dit het bewijs van meer ondernemingsgeest bij den particulieren handel. Evenwel zou men onregt doen den Nederlandschen handel over geene groote toeneming hard te vallen, zoolang de overwegende invloed der N. H. M. zich daar zoo sterk doet gevoelen, vooral ook wat den invoer op Java van witte katoenen betreft. Wel echter mogt men grooter uitvoer van Nederland wenschen van geweven goederen, Eigenlijke ontwikkeling van den O. I. handel, zoo als men die met grond van het bezit van zulk eene rijke kolonie verwachten kan, men zoekt die te vergeefs in onze statistieken, maar men zal die vruchteloos blijven zoeken, zoolang Java niet vrij is en meer in het belang van moederland en kolonie beide, bestuurd wordt. Wij hebben hiermede alles nagegaan wat den handel betreft. Vlugtig voorzeker, maar toch voldoende om daaruit de slotsom te trekken, dat Nederland, ja, eene vermeerdering in zijn handelsverkeer kan aantoonen, maar niet op zoo grootsche schaal als waarop Engeland, Duitschland en Amerika kunnen roemen. Er is in den eigenlijken groothandel ten onzent veel te weinig kapitaal voor die groote vermeerdering. Het handeldrijven der Regering, altijd een groot kwaad in een land, heeft te veel kapitaal in eene eenzijdige beschermende rigting gelokt. Op onze handelsbeurzen is de overgroote meerderheid loondienaar; ieder bijna leeft van den ander, niet door eigen onderneming, met eigen kapitaal gedreven. 't Is de commissionair

WAT DE NAR DES AARTS-BISSCHOSP VAN DE DIEREN GEWAAR WERD.

In 't begin der 16de eeuw woonde te Mainz een Aartsbisschop, die niets liever hoorde dan de geestige invallen en snedige gezegden van zijn hofnar. Om zulk een potsenmaker magtig te worden, besteedde hij gaarne aanzienlijke sommen.

Geheel verkeerd zag de Aartsbisschop niet, want te dier tijde sprak een nar dikwijls meer wijsheid, dan velen uit den Raad der Potentaten.

De Aarts bisschop van Mainz had een virtuoos-grappenmaker, en in geheel Duitschland overtrof niemand den nar Jost. Nooit bleef hij een antwoord schuldig, hoe verdraaid de vraag ook mogt zijn. Daarom stond hij bij zijn meester ook in blakende gunst, en niemand waagde het hem op grove wijze te beleedigen. Men mogt echter vrijelijk plagen en prikkelen, want zijn gebieder wist het, als men den vuursteen kitst, springen er vonken uit. Ook was de Aarts-bisschop steeds de eerste, die den nar in t' naauw trachte te brengen.

Zoo gebeurde het eens, dat de Aarts-bisschop met een aanzienlijk gezelschap aan tafel zat. Allen waren vrolijk, de wijn smaakte en het gesprek werd zeer levendig. Één was er echter, die afgetrokken scheen, althans geen woord sprak,

Dat was de nar Jost.

Het gezelschap was hierover zeer teleurgesteld, want men had juist op Jost gerekend, vooral de zoodanigen van de aanwezigen, die nog nooit het genoegen hadden gesmaakt van des nar's aangezigt te zien en zijn luim te hooren.

En wie had de schuld van het verdriet van Jost?

De kok.

Toen Jost, die een lekkeren mond had en geen pleizieriger lectuur kende dan die der spijskaart, des morgens langs de keuken ging, had hij op schalkschen toon voor een oogenblik inzage van de spijskaart voor dien middag gevraagd, doch hierop een zeer grof antwoord van den man van het braadspit ontvangen.

Dat hinderde Jost — dat was te kort gedaan aan zijne waardigheid — dat was een doodsteek voor zijne opgewektheid — dat maakte hem onbekwaam voor zijn verheven beroep, alzoo — dat eischte wraak!

Maar — op welke wijze?

Daarop peinsde Jost, toen men hem zoo stil vond en daarover aanmerkingen maakte en zijne geraaktheid werd nog verhoogd, toen de kok, in arren moede, de lekkerste spijzen zoo ver mogelijk van des nar's plaats (het lager eind der tafel) zette.

Jost bedacht zich lang om te zekerder te overwinnen, doch dit verveelde den Aarts-bisschop, en deze riep hem dus toe: „hoe is het, zijt gij een politie agent geworden, daar gij zuur kijkt en zwijgt als een nachtuil bij zonneschijn? Of zijt gij soms ook opgenomen in het gild der doodgravers?"

„Neen, vader (zoo noemde Jost altijd zijn meester), dan had ik, sedert onze beide stadsdoctoren overleden zijn, eene ellendige broodwinning. Gij weet toch, dat die mannen der kunst, van hunne eigen medicijnen gebruikten, en — stierven."

De gastheer en zijne tafelgenooten lachten hartelijk, behalve de lijf-medicus, die in des nar's antwoord eene beleediging voor de wetenschap vond.

„Maar nu weet ik intusschen *nog* niet wat de oorzaak is van uwe stilzwijgendheid, „hernam de Aarts-bisschop.

„O," antwoordde Jost· „ik heb mij eenige oogenblikken bezig gehouden met zeer belangrijke nasporingen en ik was daar gelukkig in, want ik bragt het zoo ver, dat ik met alle dieren in conversatie kan komen, ook al zijn ze dood, geroosterd of gebraden."

Dit antwoord baarde verwondering en wekte tevens nieuwsgierigheid op, en zelfs de kok, die juist een haas op tafel plaatste, lachte spottend, ja verachtelijk.

Dat zag Jost, en hij dacht: „die 't laatste lacht, lacht het pleizierigst."

„Wacht eens even, vriend Sniator!" zeide hij, „gij slooft mij niet, en daarom een woordje. Ik zal u bewijzen dat het waar is wat ik zeide. Geef mij dien haas eens hier!"

De kok weigerde eerst aan des nar's verzoek te voldoen, maar de gastheer gebood het hem.

De nar hield nu het regter oor aan den schotel, fluisterde tegen den haas, knikte met het hoofd, en schudde het dan als of hij geen voldoend antwoord erlangde.

Na eenigen tijd die manoeuvres, onder het nieuwsgierig stilzwijgen van het gezelschap, voortgezet te hebben, vroeg hij met zeer ernstige stem: „Hoe veel hebt gij voor dat haasje gegeven, keuken-despoot?"

De kok keek als iemand, wiens geheugen eenigzins in

die de Regeringsproducten koopt en verzendt, de assuradeur, die met de penningen der aandeelhouders in zijne Maatschappij die goederen verzekert, de reeder die ze overvoert met schepen gebouwd van het geld van verschillende deelhebbers, de makelaar eindelijk wiens bestaan bijna geheel van anderen afhangt. Eer die toestand verandert, en het aantal echte handelshuizen, die voor eigene rekening goederen in- en uitvoeren, toeneemt, eer een spoorwegnet ons Land bedekt, en Java eene vrije markt voor ons zijn zal, is eene ware aanzienlijke uitbreiding van onzen handel niet te verwachten. Elke vermeerdering der statistiekcijfers als een bepaald gunstig teeken voor onzen handel uit te bazuinen, zonder daarbij de vermeerdering, die naburige volken aanwijzen, in aanmerking te nemen, zou zijn een misbruik van "l'art de grouper les chiffres." En hoe men de getallen ook mogt schikken, de waarheid zou toch tusschen de regels doorschemeren.

(*Medegedeeld door de Redactie*).

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT

van 22 *Januarij* 1859 N°. 7.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit de betrekking van lid van het bestuur van het roomsch katholiek weeshuis te Samarang J. M. Feldmann.

ONTHEVEN:

Eervol, van de betrekking van vendumeester in de afdeelingen Panaroekan en Bondowosso (Bezoekie), de adsistent-resident J. A. Caspersz.

BENOEMD:

Tot hoofdingenieur van den waterstaat, chef der vierde waterstaatsafdeeling te Soerabaya, de ingenieur der eerste klasse, chef der derde waterstaatsafdeeling te Samarang S. Dik, Cornz.

Tot vendumeester in de afdeeling Panaroekan (Bezoekie), de voor die afdeeling benoemde adsistent-resident J. A. L. Steijn Parvé.

Tot vendumeester in de afdeeling Bondowosso (Bezoekie), de voor die afdeeling benoemde adsistent-resident J. A. Caspersz.

Schutterijen, enz.

BIJ DE SCHUTTERIJ TE SOERAKARTA,

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, de eerste luitenant, waarnemende kommandant, S. Senstius.

TIJDELIJK OPGEDRAGEN:

Het kommandement aan den tweeden luitenant M. J. Hanssens.

GOEDGEKEURD:

Dat door den Gouverneur der Moluksche eilanden,

BIJ DE SCHUTTERIJ TE MENADO,

IS ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, als kapitein-kommandant J. G. Nijgh, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

IS BENOEMD:

Tot kapitein-kommandant, de eerste luitenant bij dat corps J. Schoe.

Militair Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de onder-intendant der eerste klasse van de militaire administratie P. J. F. Timmermans.

BENOEMD:

Tot onderdirecteur bij den artillerie-constructiewinkel te Soerabaya, de kapitein der artillerie J. G. A. Kempees, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

GOEDGEKEURD:

Dat door het Militair Departement,

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE,

IS GEPLAATST:

Bij het garnizoens-bataillon in de Wester-Afdeeling van Borneo, de tweede luitenant A. J. de Willigen, onlangs in activiteit hersteld.

ZIJN OVERGEPLAATST:

Bij het 1e bataillon, de eerste luitenant W. L. Rogge van het garnizoens-bataillon op Banka.

Bij het 6e bataillon, de kapitein H. A. K. Camauer, en de eerste luitenant C. B. K. Versteeg, de eerste van het 14e bataillon en de laatste van het garnizoens-Bataillon in de Molukkos.

Bij het 9e bataillon, de kapitein D. M. J. Moltzer, van het 15e bataillon.

Bij het 10e bataillon, de tweede luitenant F. W. Meijer, van het 11e bataillon.

Bij het 13e bataillon, de eerste luitenant E. J. B. Bol, van het 14e bataillon.

Bij het 14e bataillon, de kapitein H. F. van der Ree, en de eerste luitenant J. G. H. Grooss, de eerste van het 6e en de laatste van het 13e bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon, in de 2e militaire afdeeling op Java (Klatten), de eerste luitenant F. A. A. J. Valkenhoff, van het 5e bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon in de Molukkos (Banda), de kapitein K. F. van Langen, en de eerste luitenant J. C. Hörner, de eerste van het 9e, en de laatste van het 6e bataillon.

De resident van Pasoeroean maakt bij deze bekend, dat ingevolge magtiging van den directeur der producten en civiele magazijnen, overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen (staatsblad 1826, No. 67) op Woensdag den 16den Februarij 1859, des morgens te 9 uren in den dalem van den regent van Pasoeroean zal worden uitbesteed het transport, gedurende het tijdvak tusschen 31 Maart 1859 en 1 April 1862, **van P. m. 2280 koijangs zout** van het hoofddepot-pakhuis te Boender naar het pakhuis te Pasoeroean.

Onder overwijzing tot en met wijziging in zooverre van de vroegere ter zake geplaatste aankondiging maakt de Directeur der producten en civiele magazijnen bekend, dat op Vrijdag den 8sten Julij 1859 des voormiddags te 10 uren, ten zijnen bureele eene openbare uitbesteding zal worden gehouden, van de stoompakketvaart in den Oost Indischen archipel.

(*Voor het land.*) De Resident van Soerabaya, maakt bij deze bekend, dat vermist zijn, uit eenen met den post van 10 December 1858 van Bezoekie naar Soerakarta afgezonden brief, drie *recepissen* van de serie van *f* 100: genummerd respectievelijk 93119-70040 en 2161. —

De houder van die *recepissen* wordt verzocht zich daarmede te wenden tot het hoofd van het Bestuur zijner woonplaats, ten einde omtrent de herkomst en zijn bezit, zoodanige inlichtingen te kunnen geven, als tot de ontdekking van het vermoedelijk ter zake gepleegd misdrijf leiden kan.

SOERABAYA, *De Resident voornoemd*,

26 *Januarij* 1859. (110) VAN DER WIJCK.

SUBCOMMISSIE VAN ONDERWIJS.

Kommissarissen voor 't Schoolbezoek en 't Onderwijs, over Februarij de H. H. Ds. H. H. SCHIFF, Predikant bij de Hervormde gemeente en Luitenant-kolonel J. C. R. STEINMETZ, Onderdirecteur der Genie.

J. HAGEMAN, J. C. z.

Secretaris.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

Gedurende het jaar 1859.

In de maand	Februarij	op den 2den en 18den.
„ „ „	Maart	„ „ 5den „ 21sten.
„ „ „	April	„ „ 2den 18den en 30sten.
„ „ „	Mei	„ „ 18den
„ „ „	Junij	„ „ 1sten, 17den en 30sten.
„ „ „	Julij	„ „ 17den
„ „ „	Augustus	„ „ 1sten en 17den.
„ „ „	September	„ „ 2den „ 18den.
„ „ „	October	„ „ 2den „ 18den.
„ „ „	November	„ „ 2den „ 18den.
„ „ „	December	„ „ 2den „ 18den.

des namiddags te vier ure.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eenen *ZOON*, de echtgenoote van

SOERABAYA, W. BOERMEESTER.

29 *Januarij* 1859. (114)

Bevallen van een' *ZOON* J. A. BAKE, geb. *Reep*.

SOERABAYA, 30 *Januarij* 1859.

Eenige kennisgave. (117)

STERFGEVALLEN.

Ten tweede male trof mij heden een gevoelige slag, door het overlijden van mijn eenigst veel geliefd zoontje, PIETER JOAN, in den ouderdom van bijna 14 maanden.

MALANG, A. STEL.

den 21sten Januarij 1859. (109)

Eenige kennisgeving.

VENDUTIE.

Op Woensdag den 2den Februarij a. s.

BIJ

M. KOOSER,

in de Werfstraat,

DOOR

GUSTAV BEHREND.

Van GEPOLITOERDE en andere MEUBELEN, IJZEREN en andere LEDIKANTEN met toebehooren, EET en THEESERVIESEN.

EN VOORTS

BAL en andere JAPONNEN, MODEWAREN, SIROPEN, ROODE WIJN, ZIJDEN PARASOLS, KINDERHOEDJES, ZIJDEN COLS, en hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt. (111)

VENDUTIE.

Op Vrijdag der 4den Februarij a. s.

Bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, van DIVERSE COMMISSIE GOEDEREN. (101)

Op de vendutie van den 4den Februarij a. s.

Bij D. D. VAN BOECKHOLTZ, zal voor rekening van belanghebbenden verkocht worden, EENE PARTIJ AFGESLOOPT MARINE METAAL en SPIJKERS, afkomstig van het Nederlandsche schip **BEATRIX,** Kapt. C. A. L. VAN DER WIJCK.

(102)

---

de war is, en haalde de schouders op, doch de nar liet hem niet los, en ook de gastheer eischte antwoord.

Na lang dralen stamelde hij: „8 stuivers."

Jost bragt daarop zijn oor weêr aan den haas, en zijn gezigt verried, dat hij een gewenscht antwoord bekwam.

„Kok, kok!" riep hij, „gij zijt een goed rekenmeester voor uw eigen zak. Raad eens wat de langoor mij vertrouwde?"

„Zeg het vrijelijk!" antwoordde de kok, terwijl uit zijn geheele gezigt den rekenkunstigen zondaar was te lezen.

„De haas," hernam daarop de nar, „verzekert mij bij de eer van St. Hubertus, dat gij op de markt niet meer dan 6 stuivers voor hem hebt betaald, en dat voor 8 stuivers een vrij wat flinker viervoet, dan hij pretendeert te wezen, zou gekocht zijn."

Al de gasten lachten, en de kok sloeg een oog op den nar, waarin te lezen was: verontwaardigde keuken-majesteit.

„Genadige heer!" zeide hij, „geloof den boozen schalk niet. En ook de onwaarheid van 't geen hij zegt blijkt overtuigend, want de arme haas is immers zonder hoofd. Het wonder, door Jost verrigt, is dus blijkbaar bedrog."

Na dit op zegepralenden toon te hebben gesproken, ging hij heen.

Jost had echter den spijker op den kop getroffen, want werkelijk was er een dubbeltje zijns meesters tusschen des koks vingers gebleven, of liever, had zijne pen, zeer onschuldig! op het artikel *haas* een dubbeltje te veel op het keukenboekje geplaatst.

Een oogenblik later kwam de kok weêr binnen, en nam op nieuw de gelegenheid waar om den nar te grieven. Hij bragt een heerlijke kabeljaauw en een paar erbarmelijke brasempjes. De eerste zette hij zoo ver mogelijk uit het gezigt van Jost, en beide anderen vlak voor zijn neus. En Jost hield juist zoo veel van kabeljaauw! Van brasems werd hij ziek, alleen op 't hooren van den naam. Het was dus zijne zaak, om een stukje kabeljaauw magtig te worden, en daarop spitste hij zijn narren-brein.

Terwijl de gastheer met eenigen van het gezelschap in een ernstig gesprek was gewikkeld over gewigtige stadsbelangen, zat Jost weder met het oor aan de brasems en scheen met die, door hem zoo weinig getelde ci-devant rivierbewoners in een druk discours, t' geen hem echter weinig bevredigde, althans hij zuchtte kolossaal.

„Wat scheelt er aan?" vroeg de Bisschop.

„Och, vader," was 't antwoord, „ik kan het niet goed zeggen."

„Nu, wat zeggen de brasems dan, Jost?"

„Ik vroeg naar mijn oom, die voor drie jaren in den Rijn het leven verloor," antwoordde Jost, „maar de eene althans wist mij geen bescheid te geven. Nu zal ik den anderen nog eens beleefdelijk vragen."

Jost hield daarop het oor aan den kleinsten brasem, luisterde eenige oogenblikken, en riep toen verwonderd: „dat is een kloek vischje!"

„En waarom?"

„Het zei, hoe kunt ge aan mij, zoo'n onbedreven vischje, naauwelijks twee jaar oud, vragen naar iemand, die vóór drie jaar zoo droevig om 't leven kwam? Vraag aan den kabeljaauw, die is ouder en zal er wel iets van weten."

De gastheer en de gasten waren nu niet zoo heêl dom, en begrepen wel eenigzins den toeleg van Monsieur Jost, doch het regt moest zijn loop hebben, en de kok werd gelast om den kabeljaauw ter dispositie van den schalk te stellen.

Jost fluisterde zeer vertrouwelijk met den lekkeren visch.

„Ziet gij wel," riep hij, „het kleine brasempje had regt, want de kabeljaauw kende mijn oom zeer goed. Maar zegt hij, de geschiedenis van uw oom's lot is droevig en lang, en ik verzoek u daarom een afzonderlijk onderhoud, en wel op uwe kamer."

Allen lachten.

„Welnu," zeide de Aartsbisschop, „als gij zoo veel met elkanderen hebt te bespreken, dan mag ik sulks, in dit gewigtig geval, niet weigeren. Maar, gij laat de groote zilveren schotel, waar de kabeljaauw op ligt, hier!"

„St! St!" riep Jost, „de kabeljaauw wenkt mij. Hij heeft gewis nog iets te zeggen."

En op nieuw met den visch gefluisterd hebbende, sprak hij aldus zijn meester aan: „ach, vaderlief, de kabeljaauw zegt, zóó geteisterd te zijn door de vuurproef, en zóó veel geleden te hebben door de kunstbewerking, waaraan de kok hem onderwierp toen hij hem de lever ontnam, dat hij niet aangeraakt kan worden. Mag ik hem daarom met den schotel naar mijne kamer transporteren?"

„Toegestaan!" riep de Aartsbisschop.

Jost nam den schotel met den kabeljaauw, en daarmede langs de keuken loopende, keek hij om de deur, zeggende: „meester kok! de kabeljaauw, die 't hoofd niet verloor, wist wel wat Jost wenscht, niet waar?"

Op de vendutie van *den 4den Februarij a. s.*

BIJ D. D. VAN BOECKHOLTZ,

Zal worden verkocht: 48 VATEN AFGETAPT HOLLANDSCH BIER met het merk *den Hoorn*, 5 KISTEN AFGETAPT DUBBELD PRINCESSEN BIER, 100 VAATJES BOTER, ROODE WIJN, ENGELSCHE PROVISIEN in blik, RASPBERRY JAM, GEASSORTEERDEN SIROPEN, BRANDY, GENEVER, GLAZEN DAKPANNEN, GOENIEZAKKEN, EEN BENDIE, EEN KOETS, EEN SLOEP, enz. enz. (120)

VENDUTIE.

Op een nader te bepalen dag zal in den loop van de maand *Februarij a. s.*, in het vendu-locaal bij

D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Verkocht worden, EEN FACTUUR PAS AANGEBRAGTE ENGELSCHE GOEDEREN, bestaande uit:

Was-Lucifers, *Tafelmessen* in Mahonijhouten kistjes, *Scheermessen*, *Horologiemakers vêeren-* en *Sleutels*, *fijne Horologiemakers-vijlen-* en *Zagen*, *Dubbelloop Jagtgeweren* met toebehooren in kistjes, *Tafelmessen* en *Vorken*, *Berlijnsch zilveren Lepels*, 100 *stuks Muziek* van goede componisten, *Passerdoozen*, *Horologiekettingen*, *Naalden*, *Penselen*, *Gomelastic*, *Brillen*, *Voetmaten* in lederen foudralen, *aanzetriemen*, *toeslaande Mahonijhouten Bagatelle Tafels* van 6 en 7 voet lang met toebehooren, *Handelstokken*, *Lederen Hoofdstellen*, *Popkannonnen*, *Horologieglazen*, *Kurketrekkers*, *fraaije staalgravuren* in geelhouten lijsten, *schrijfcassettes*, *IJzeren Geldkisten*, *Thermometers* met *Compassen*, *Geldtrommels*, *Handzagen*, *Teekenpotlooden*, *Rozenhouten werkdoosjes*, *Sigaren Pijpen*, *Schilderijen in Olie verw*, *Rottevallen*, *Wagenvêeren* van 4 en 5 bladen, *Wagen-assen* met *Olie bussen* en *Schroeven*, *Bendievêeren* van 2 en 3 in een stel, *Fraaije wagen-lantaarns*, *IJzergaas*, enz, enz. (103)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP BANDA,

KAPITEIN BOSCH,

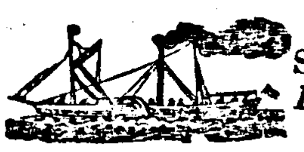

Vertrekt naar BATAVIA via SAMARANG, op *Zondag den 6den Februarij a. s.* Adres bij

De Agenten,

(124) B. KOPERSMIT & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

VRACHT EN PASSAGE

NAAR BANDJERMASSING.

Wordt aangeboden met het snelzeilend brikschip

REINHARDT,

Gezagvoerder BERKELBACH VAN DEN SPRENKEL, om binnen 14 dagen van hier te vertrekken. Adres, bij

De Agenten,

(108) SCHIMMELPENNINCK & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND,

Wordt aangeboden met het snelzeilend fregatschip

LOUISE,

Kapt P. BUIJS JR, om in het begin van Februarij regstreeks van hier te vertrekken. Genoemde bodem, voerende eenen geëxamineerden scheepsdoctor, beveelt zich door deszelfs gemakkelijke en ruime inrigtingen bijzonder aan. Adres bij

De Agenten,

(115) B. KOPERSMIT & CO

VRACHT EN PASSAGE NAAR BANJERMASSING.

Wordt aangeboden met het Nederlandsche schip **COLUMBINE**, gez. C. A. MALBRANE, om binnen eenige dagen te vertrekken. Adres bij

De Agenten,

(105) SCHIMMELPENNINCK & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het snelzeilend Nederl. barkschip

MINISTER THORBECKE,

Kapt. C. VAN DUIJN.

Deze bodem, expresselijk voor den overvoer van passagiers ingerigt, is zoo voor familiën als enkele personen zeer aantebevelen, zullende tegen einde Februarij vertrekken.

Nadere informatien te bekomen bij

De Agenten,

(121) **J. F. VAN LEEUWEN & CO.**

PARTICULIER PRAAUWEN-VEER.

Directeuren hebben de eer ter kennis van Heeren Deelhebbers te brengen dat de **Uitdeeling**, op de algemeene Vergadering van gisteren, is bepaald op *f* **110.— per aandeel**, zullende de betaling daarvan dagelijks tegen kwitantie geschieden ten kantore van FRASER EATON & Co.

SOERABAYA, *De Directeuren voornoemd*,

den 27 *Januarij* 1859 B. J. VAN ECK

J. J. BLANCKENHAGEN.

(100) P. BROEKMAN. Lz

BEKENDMAKING.

Van heden af beveelt zich de ondergeteekende beleefdelijk aan tot het **houden van vendutien**, ten huize en ten kantore van anderen, en voor het bijbrengen van goederen in zijne toko, die men à tout prix wenscht van de hand te zetten, voornemens zijnde, zijne toko voortaan speciaal als **vendulocaal** interigten.

SOERABAYA, DEELEMAN.

1 *Februarij* 1859. (122)

Iemand, die bekend is met de **Administratie van eene Suikerfabriek**, en die er een paar jaren op werkzaam is geweest, zag zich gaarne weder in die betrekking geplaatst.

Adres L. L. bij de uitgevers dezes. (99)

Op eene Suikerfabriek in de Residentie *Madioen* wordt gevraagd **een Opziener**, die goed Javaansch kan spreken en schrijven. Traktement *f* 40. 's maands met vrije woning.

Adres SCHIMMELPENNINCK & Co, te *Soerabaya* Lett. S. (118)

f 4500.—

IN LEEN, tegen eerste verband; te bevragen.

(119) Bij B J. VAN ECK & CO.

GEMEUBELEERDE KAMERS TE HUUR.

Adres Lett. D. uitgevers dezes. (123)

HET LOGEMENT TE GRISSEE.

Zal op primo Februarij worden gesloten. (126)

TE HUUR

Om met primo Maart te aan vaarden HET RUIME HUIS, thans bewoond door en te bevragen bij

(113) J. H. ROSEMEIER.

TE HUUR

HET HUIS in de *Kaliesossok* No. 2, thans bewoond door, en te bevragen bij den kapitein LEIJFELDT. (125)

WISSELS OP NEDERLAND,

(116) Bij B. KOPERSMIT & CO.

NAAM- EN RANGLIJST

DER

OFFICIEREN

BIJ DE

LAND- EN ZEEMAGT

IN

NEDERLANDSCH INDIE

VOOR HET JAAR

1859.

Te bekomen ad. *f* 2.— Contant,

(104) Bij **E. FUHRI & CO.**

HOLLOWAY PILLEN EN ZALF,

BEHOOREN NIET TOT EENIGE BIJZONDERE OF UITSLUITENDE KLASSE VAN MEDICIJNEN.

Zij schijnen de fijnste geneeskundige eigenschappen van al de voornaamste geneesmiddelen in zich te bevatten Zoo schijnt de Zalf in gevallen van huidziekten niet slechts de uitwendige ontsteking tegen te gaan, maar ook door te dringen tot diep in het gestel waar het tot het laatste vonkje van het koorts-vuur uitdooft, de bloedsomloop verlevendigt en de sappen zuivert, die het vleesch de klieren en de huid doorloopen. In de meeste gevallen, zoo als men ons berigt, wordt de werking der Zalf verhoogd door de medewerking van eene naar gelang van omstandigheden te regelen dosis der Pillen.

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te *Soerabaya*, tot de ondervolgende prijzen: (1151)

DOOZEN PILLEN van *f* 1.— *f* 3.— en *f* 5.—

POTTEN ZALF „ „ 1.— „ 3.— en „ 5.—

LOTERIJ-HANDEL.

SOERABAYA.

237STE NEDERLANDSCHE STAATS-LOTERIJ.

Van onderstaande Serie nummers, waarvan *geheele* loten of onderdeelen daarvan, van hunnen firma-naam voorzien, in Indie zijn geplaatst, worden de daarop gevallen prijzen of premien ten hunnen kantore beschikbaar gesteld onder eene korting van 5 procent Commissie-loon.

(15) **E. FUHRI & CO**

NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.	NUMMERS.	KLASSE.	PRIJZEN PREMIEN OF NIETEN.
8181			8156			9854			17285			19052			19069		
8182			8157			9856			17286			19053			19070		
8183			8158	2	*f* 30	9859	2	*f* 30	17287			19054	1	*f* 20	19071	1	*f* 20
8184			8159			9877			17288			19055	1	„ 20	19072		
8185			8160	1	„ 20	10136			17289			19056			19073		
8186			9263			10137			17290			19057			19074		
8187			9336			10288			17291			19058			19075	2	„ 30
8188			9477			10289			17292			19059			19076		
8189	1	*f* 20	9480			10290			17293			19060			19077		
8190			9539			10291			17294			19061			19078		
8191			9597			10397			17295			19062	2	„ 30	19079		
8192	2	„ 30	9711			10398	2	„ 30	17296			19063			19080		
8151	1	„ 20	9713			10399			17297			19064					
8152			9714			17281			17298			19065					
8153			9715			17282			17299			19066	2	„ 30			
8154			9818			17283			17300			19067					
8155			9847			17284			19051			19068					

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. H. ROSEMEIER, vertrekt naar Nederland, gemagtigde de firma Anemaet & Co. (112)

SOERABAYA, den 31sten Januarij 1859.

Bij het ter perse leggen dezes was de heden van de West verwacht wordende post wederom niet aangekomen.

Men deelt ons mede van Toeban, dat in die afdeeling en in de aangrenzende afdeeling Bodjonegoro van de residentie Rembang eene ziekte onder de buffels is uitgebroken, welke zich vooral bij de jonge en bestgevoede dieren van dat soort openbaart, en bekend is onder den naam van miltvuur.

De ziekte is het eerst ontstaan in het district Tenawen, afdeeling Bodjonegoro, alwaar achttien stuks buffels in korten tijd bezweken zijn.

Daarna zijn in onderscheidene dessa's van het district Rengel, afdeeling Toeban ruim veertig beesten aan die ziekte gestorven.

's Gouvernements vee-arts in de derde afdeeling heeft zich onmiddelijk naar de bedoelde dessa's begeven, ten einde een onderzoek te bewerkstelligen en de noodige maatregelen voor te schrijven, ten einde deze voor de inlandsche bevolking zoo noodlottige plaag in haren loop te stuiten.

— Naar men ons van Grissee meldt, is men van regeringswege aldaar bezig om in eene voor die plaats sedert lang bestaan hebbende behoefte te voorzien. Er bestond aldaar namelijk volslagen gebrek aan goed zuiver drinkwater, welk gemis zich vooral in den Oostmoesson, bij gebrek aan regenwater, ten sterkste deed gevoelen, en eenen ongunstigen invloed uitoefende op den gezondheidstoestand der bevolking.

De boring eener arthesische put op de Passé-ban, welk werk, naar men ons verzekert, weldra voltooid zal zijn, mag dus als eene voor de ingezetenen van Grissee hoogst gewigtige gebeurtenis worden beschouwd, en ten bewijze strekken der goede zorgen van het plaatselijk en gewestelijk bestuur, ter verbetering van den gezondheidstoestand der ingezetenen. Wij vernemen dat op de hoofdplaats der residentie Rembang almede eene arthesische putboring plaats vindt.

Pasoeroean 26 *Januarij* 1859. Gedurende het onweder dat op Zaturdag den 22sten dezer des namiddags omstreeks ten 3 ure zich boven deze plaats ontlastte, is de bliksem in eene visschers-praauw geslagen welke op de binnen reede alhier voor anker lag en waarin zich met den joeragan Pa Sarimah en zijn zoon, in het geheel zestien personen bevonden. Op het oogenblik dat de bliksem straal, zich langs den mast van dat vaartuig eenen weg baande en dien gedeeltelijk aan splinters sloeg, vielen alle opvarenden van schrik en ontsetting ter neder en bleven gedurende een half uur bewusteloos liggen. — Toen het weder bedaarde en zij langzamerhand tot sich selven kwamen, deed de joeragan de vreesselijke ontdekking dat zijn zoon, een pas gehuwd jongeling, van achttien jarigen ouderdom, doodelijk getroffen was, terwijl er nog twee andere zijner medgezellen voor dood gehouden werden, die echter door de aangewende hulp spoedig weder bijkwamen. Naar het stads-verband alhier gebragt zijnde bevond men dat hunne ligchamen op verscheidene plaat sen verzengd waren. Men twijfelt aan hun behoud.

Daags te voren is op de hoogte van Kebon Agoong, 2 palen afstand van de stad, een landman in, de sawas werkzaam zijnde, door den bliksem getroffen en van het leven beroofd.

— Den 24sten dezer heeft eene windhoos des middags om 4 uren nabij Pasoeroean in het district Kraton omvergeworpen 14 inlandsche woningen, 3 dito keukens, 4 dito stallen en 1 langger, beschadigd 6 dito woningen 10 galerijen van inlandsche woningen, vele pannen der daken van de gebouwen bij de Fabriek Djakatra Oost weggeslingerd en verscheidene boomen ontworteld.

(*Pas. N. en Adv. Blad.*)

Den 20 jl. kwam alhier ter reede het Engelsche schip *Coriemulzie*, gezagvoerder Blacklock, met eene rijke lading manufakturen.

Het was bij den „Maneter" vastgeraakt, en de kapitein had zich naar Batavia begeven, om daar hulp te zoeken.

De Vice-Admiraal, kommandant der Indische zeemagt, heeft met de meeste bereidwilligheid die hulp verschaft. Z. M. stoomschip *Ardjoeno*, met een aantal praauwen op sleeptouw, vertrok dadelijk naar het eiland waar het ongeluk had plaats gevonden, en waar men, door een gedeelte der lading in de praauwen overtenemen, slaagde, het schip te verligten en aftebrengen.

De gezagvoerder verklaart, dat hij de redding van zijn schip eenig en alleen te danken heeft aan de oogenblikkelijke en bovenmate doelmatige hulp der Nederlandsche autoriteiten, en hij heeft zich verpligt geacht, die verklaring te herhalen in een brief, gerigt aan Z. Exc. den Vice-Admiraal, waarin hij tevens zijnen dank betuigt voor de hem bewezene doeltreffende en belangelooze assistentie.

(*Bat. Handelsblad*)

Met de onlangs naar Japan vertrokken, voor het gouvernement aldaar in Nederland aangemaakte schroefstoomschepen *Jedo* en *Nagasaki*, zijn proeftogten ondernomen, welke hebben doen blijken dat het eerste zoowel als stoom- als zeilschip niet minder goed voldoet als de *Japan*.

Ook de *Nagasaki* voldoet als stoomschip zeer goed, als zeilschip zou dit schip nader worden beproefd, hoewel de gezagvoerder Jones hetzelve reeds als zoodanig heeft geroemd.

De drie schoeners voldoen alzoo allezins aan de verwachting, bevinden zich in zeer goeden staat en strekken tot aanbeveling van de Nederlandsche industrie in Japan.

Riouw. — Volgens berigten van den 27sten December is de staat van zaken te Reteh allezins voldoende.

De kampong te Kotta Baroe was aanzienlijk toegenomen door de vroegere bewoners, die bezig waren hunne huizen derwaarts over te brengen van de Kwalla Serap en Batang.

De tijdens de expeditie tegen Reteh ontkomen radjas Ismael, Merdan en Idris, waren met eenige volgelingen naar het Djambische ontvlugt.

De beide eersten zijn verminkt. *Java Court.*

JONGENS WEEZEN-INRIGTING TE SOERABAYA.

Bedrag der inschrijvingen tot en met den 15den Januarij 1859.

Guldens en Centen.

Waar ingeschreven.	In Eens. Van 2000	In Eens. Van 1000	In Eens. Van 500	In Eens. Van 100 tot 500	In Eens. Van minder dan 100		Totaal.		's Jaars. Voor A.		's Jaars. Voor B.	's Jaars. Totaal.	
Transport	4000	4000	12000	14575	5969	57	40544	57	3299	94	19332	22631	49
BATAVIA.	»	»	»	»	20		20		»		»	»	
SOERABAYA . . .	»	»	»	100	230		330		60		»	60	
SOERAKARTA . .	»	»	»	1100	835		1935		37		586	623	
DE MARINE . . .	»	»	»	»	110		110		»		324	324	
VREEMDE LANDEN	»	»	»	»	51		51		»		51	51	
Totaal. . .	4000	4000	12000	15775	7215	57	42990	57	3396	94	20293	23689	94

Batavia, den 17den Januarij 1859.

J. C. Reijnst.

CHINA.

Wij nemen het volgende extract over uit een schrijven van den Bisschop van Victoria aan een zijner vrienden in Engeland gerigt.

Hongkong 24 *Augustus* 1859.

Een gruwelijk buskruidverraad, jegens de Engelschen dezer plaats, terwijl zij in de hoofdkerk de Godsdienstoefening bijwoonden, werd in de binnenlanden ontworpen en zou, zonder de getrouwe gehechtheid van een Chineesch Christen hier ongetwijfeld tot eene uitvoering zijn gekomen. — Terwijl de laatste mailboot de haven uitstoomde bragt de eerwaarde W. Chalmers, van het Londensche zendelinggenootschap, een bezoek aan den Gouverneur en aan mij, om ons bekend te stellen met debijzonderheden van een verraderlijk plan, dat door onzen Chineeschen doodgraver, aan een van zijne inlandsche zendelingen was ontdekt. Die doodgraver had verlof van mij bekomen om naar zijne geboorteplaats, Shunback, te gaan ten einde eene straf van de vervolgzuchtige mandarijns te ontloopen. — Bij zijne aankomst aldaar ontving hij bevel om zich naar eene andere plaats te begeven en daar nadere orders aftewachten. — Stilzwijgend te gehoorzamen was het eenigste wat hem overbleef. — Die nadere orders bestonden daarin dat hem gelast werd naar Hongkong terug te keeren en, gebruik makende van de gelegenheid die zijne betrekking als doodgraver hem daartoe aanbood, eene mijn onder de hoofdkerk aan te leggen, ten einde de Engelsche gemeente gedurende de Godsdienstoefening te doen in de lucht vliegen. — De doodgraver voerde daartegen aan dat hij de moed niet had die tot de uitvoering van zulk een plan noodig was, waarop hem werd gelast zich naar Hongkong terug te begeven en daar de aankomst aftewachten van vier „*dapperen*", die hij gedurende den nacht toegang tot de kerk zoude verleenen, en die hem in alles wat de voorbereiding van het complot betrof behulp zame zouden zijn. Het plan was om ongeveer 500 pond kruid onder de houten zoldering te brengen, waarop al de zitplaatsen zijn, en dan door middel van een langzaam afbrandend lontje die kruidmassa gedurende de Gods dienstoefening te doen ontploffen. — De Chinesen zijn zoo bedreven in het maken van zulke langzaam afbrandende lonten dat zij die als uurwijzers bezigen in hunne wacht huizen, waar zij den den tijd weten door de lengte waarop hunne lont is afgebrand.

De Gouverneur verwees den Heer Chalmers naar den Heer Coldwell, die, bekend als hij is met al wat de Chinezen aangaat, een zeer naauwgezet onderzoek instelde, en daarop een rapport indiende, waarbij hij de waarheid van de ontvangene mededeeling ten volle bevestigde en de noodzakelijkheid van het onverwijld nemen van maatregelen ter verijdeling van het gruwelijk plan aantoonde.

De Gouverneur, de Generaal, de hoofden der policie en ik zelf hielden eene beraadslaging en vonden het geheel ondoelmatig om de gemeente kennis te geven van het gevaar dat meest voorkomen worden, hetgeen eene noodelooze schrik zou hebben verspreid en velen zou hebben teruggehouden van ter kerk te komen. De Chinesche doodgraver was met geene beloften overtehalen om op zijn post te blijven, en de dapperen die hem zouden gezonden worden, uitteleveren. Hij is nu in een afgelegen dorp aan het andere eind van het eiland, waar hij zich verborgen houdt, en wordt gedurende zijne afwezigheid door een ander vervangen, terwijl hij hoopt van alle vervolging te zijn gevrijwaard, doordien hij ons in tijds kennis van de zamenzwering heeft gegeven. — Naauwelijks één Engelschman hier is bekend met het gevaar, dat in onze nabijheid broeide, terwijl wij zoo rustig op onze veiligheid vertrouwden, en al wat een in het geheim oningewijd persoon zou kunnen ontdekken is, dat thans een gedeelte van het garnizoen des morgens gewapend de godsdienstoefening bijwoont, terwijl vroeger het geheele garnizoen bij de middag dienst kwam, en een paar extra policiedienaars, die overal het oog houden en vooral op de Chinezen letten die in de nabijheid der kerk komen.

Allen die met de bijzonderheden van de zaak bekend zijn twijfelen niet aan de waarheid van het geval, en voelen het diep dat wij genadiglijk zijn behoed voor wat al de kenmerken draagt van de onhandigheid maar ook al de gruwzame wreedheid van een echt Chineesch moordplan in 't groot.

SUEZ.

De spoorweg tusschen Suez en Cairo is thans in werking en beantwoordt voor als nog slechts gedeeltelijk aan de verwachting. — De inlandsche kooplieden zenden hunne goederen nog immer per kameel; het tarief is voor hen te hoog, en hoewel het zenden per spoorweg tijd wint, zijn er daarëntegen ook veel extra onkosten aan verbonden, zoo als de kameel-huur om de goederen naar het station te brengen en ter plaatse van aankomst weder aftehalen, terwijl de kameelen dezelve van deur tot deur brengen en, eens betaald, volstrekt geene verdere onkosten noodig maken. — Er is geen afkeer om van den spoorweg gebruik te maken, doch de overvloed van kameelen die hier zijn, maken het transport per karavaan goedkooper en daar waar het niet op tijd aankomt, misschien ook beter. Het is echter te hopen dat dit alles zich met der tijd zal beteren; doch, wat hier nog zeer noodig, ja, onmisbaar is, is een man die, met de grondige kennis van al wat tot eene dergelijke onderneming hier te lande wordt vereischt, zich met het algemeen toezigt belast, en die in staat is een behoorlijk tarief optemaken, dat met de behoefte van den inlandschen handelaar in overeenstemming is, want voor den oogenblik is het daarin dat de grootste binderpaal voor het welslagen der onderneming moet gezocht worden. Dat de weg het eenigst voldoende middel is voor den doorvoer is ontegenzeggelijk, doch dat is niet genoeg om de kosten derzelve goed te maken. — Thans gaat er drie malen daags een trein vice versa tusschen Suez en Cairo, doch er bestaat groote behoefte aan eind. stationsgebouwen, en die vorderen slechts zeer langzaam.

— Aangaande het Suez-kanaal schrijft een Engelsch blad het volgende.

Het ontwerp tot daarstelling van een Suez kanaal wordt hier algemeen beschouwd als eene geheel mislukte zaak. Geen Engelsch kapitalist wil er zelfs slechts naar omzien, en de vreemde, behalve misschien de Fransche, zijn er zeer weinig mede ingenomen, vooral sedert het Egyptische Gouvernement officiëel heeft aangekondigd dat de Heer de Lesseps geen waarborg noch eenige vordering bij hetzelve heeft, zoo als hij had voorgegeven, en dat niet alleen het Turksche Gouvernement nog geene toestemming had verleend, doch zelfs dat het die toestemming waarschijnlijk zou weigeren. — Zoo als wij vroeger reeds meldden, is, volgens het zeggen van de beste ingenieurs, het daarstellen van een Suez-kanaal eene onmogelijke zaak wegens den waterstand, doch bovendien is er aan den oever der Middellandsche zee geen plekje om een haven te maken, zoo wegens de ondiepte der zee, als wegens de menigte drijfzanden, die het maken van waterwerken ten eenemale beletten. — Gesteld echter dat in die opzigten geene belemmering bestond dan nog is het zeer twijfelachtig of de inkomsten van het kanaal de énorme kosten zouden kunnen dekken. — Tot den overvoer van handelsgoederen, althans van zware goederen, zal men altijd zeilschepen blijven gebruiken, en het is zeer waarschijnlijk dat, zoo dat al niet reeds thans het geval is, het dan toch niet lang meer zal duren of de Roode zee zal voor zeilschepen een zeer gevaarlijk vaarwater worden, en zal daarenboven de mededinging van den spoorweg een groote hinderpaal zijn en immer blijven. De *Moniteur de la flotte* zegt:" De inteekening is gesloten; en, „terwijl men zich had voorgesteld dat in Frankrijk 80,000 „aandeelen ter waarde van veertig millioen francs, souden „geplaatst worden, hebben 250,000 aandeelen hun man in „Frankrijk gevonden het geen met de 150,000 die in „Turkye zijn geplaatst het vereischte aantal van 400,000 „aandeelen reeds voltallig maakt. — Wat in Oostenrijk, „Rusland, Holland, Amerika, Spanje, Italie, Belgie en „Duitschland is ingeteekend is nog niet bekend."

Vreemd moet het voorkomen dat Engeland van deze lijst is weggelaten; Engeland dat toch niet gewoon is zich te onttrekken aan speculative ondernemingen zelfs niet aan de meest hopelooze. — Deze speculatie echter, behalve dat zij hopeloos is, is geheel tegen het belang van het vaderland, want het is duidelijk dat Frankrijk geene andere reden heeft om dezelve te ondersteunen, dan de hoop dat het daardoor bij voorkomende gelegenheid in staat moge zijn de gemeenschap tusschen Engeland en het Oosten te belemmeren. — Het is er zeer verre af dat het Engelsche Gouvernement op eene onheusche wijze

het plan zou hebben tegengewerkt; het heeft niets bedoeld dan de Porte te vrijwaren van de onderdrukking van het Fransche Gouvernement, en het de vrijheid te laten om onbelemmerd haren eigenen weg te volgen.

NEDERLAND.

Men weet dat ten vorigen jare de kosten eener Commissie van Statistiek, voor het eerst als post op de begrooting zijn voorgedragen en goedgekeurd. Den 10^{n} Mei van dat jaar is daarop eene praeparatoire Staats-Commissie benoemd, welke omtrent de wijze van zamenstel en den werkkring van zoodanige blijvende Centrale Commissie de noodige voorstellen zoude doen, in verband met de oprigting van Provinciale Bureaux van Statistiek, welker oprigting reeds bij de Gemeentewet was bevolen, doch tot nu toe slechts eene zeer onvolledige uitvoering heeft verkregen (zoo als dan ook door de ongelijkvormigheid en onvolledigheid der Provinciale verslagen voor vele onderwerpen genoegzaam blijkt).

Die Commissie heeft onder leiding van den Hoogleeraar Ackersdijk, voorzitter; met spoed haren taak volbragt, en reeds den 27^{n} Julij haar Verslag uitgebragt.

Dit Verslag (hetwelk thans in zijn geheel is medegedeeld als bijlage bij de memorie van beantwoording van Hoofdstuk V der begrooting voor 1859 was vergezeld van twee ontwerpen van Besluit, het eene betreffende de Centrale Rijks Commissie, het andere houdende organisatie van Provinciale Bureaux van Statistiek.

De voorstellen der adviserende Commissie zijn door de Regering in de hoofdzaak gevolgd, en bij twee Koninklijke Besluiten van 5 November zijn de beide onderwerpen thans in den geest dier voorstellen geregeld.

Het eerste dezer Besluiten is in hoofdzaak van de navolgende strekking:

Er wordt ingesteld eene Rijks-commissie voor statistiek. Zij bestaat uit een voorzitter, een secretaris en hoogstens 16 periodiek aftredende leden. De aftredenden zijn weder verkiesbaar. De secretaris woont te 's Gravenhage en geniet eene jaarwedde. De voorzitter en leden genieten reis- en verblijfkosten en een presentie geld. Zooveel mogelijk wordt uit elk departement van algemeen bestuur een ambtenaar tot lid der commissie benoemd. De werkkring der commissie wordt dus omschreven: Aan de commissie is opgedragen het bevorderen van eenheid, volledigheid en naauwkeurigheid in de statistische stukken betreffende Nederland en zijne overzeesche bezittingen. Zij ontwerpt de voorschriften, die ter bereiking van dat doel noodig zijn, en de bruikbaarheid dier stukken voor wetgeving, beheer en wetenschap kunnen bevorderen. — Zij dragt die voorschriften voor aan den minister van Binnenlandsche Zaken. — Zij maakt den minister van Binnenlandsche Zaken opmerkzaam op de onderwerpen van statistiek, waaromtrent zij een opzettelijk onderzoek noodig of wenschelijk acht, en op de wijze, waarop dat onderzoek, naar haar oordeel, moet worden ingesteld. — Zij dient van berigt en raad over alle stukken betrekkelijk de statistiek, die door de hoofden der departementen van algemeen bestuur in hare handen gesteld worden. Over de bij die departementen opgemaakte statistische stukken wordt zij altijd gehoord. — Het opmaken en uitgeven van alle van rijkswege uit te geven statistische stukken kan aan haar worden opgedragen. — Zij is bevoegd over onderwerpen tot haren werkkring behoorende, inlichtingen te vragen van alle collegien en ambtenaren. Zoo rijks-ambtenaren bezwaar maken of verzuimen, de door haar gevraagde inlichtingen te geven, is zij bevoegd de beslissing te vragen van het hoofd van het departement, waaronder zij behooren. — De commissie geeft jaarlijks een verslag van hare werkzaamheden in het licht. — De commissie verzamelt zooveel doenlijk, alle stukken betrekkelijk de statistiek van Nederland en zijne overzeesche bezittingen. In haar archief neemt zij op alle bescheiden betrekkelijk de statistiek, door of van wege de regering opgemaakt of aan de regering aangeboden, welke haar ter bewaring worden toevertrouwd. Zij tracht haar archief zooveel mogelijk volledig te maken door het verkrijgen van stukken van statistische aard bij de departementen van algemeen bestuur voorhanden, welke bij de dagelijksche behandelingen van zaken kunnen gemist worden. — Zij verschaft, op aanzoek van de hooge Staats collegien en van de hoofden der departementen van algemeen bestuur, afschriften van de stukken in haar archief voorhanden. — De commissie vergadert te 's Gravenhage. Zij komt ten minste eens in elke maand bijeen, en voerts zoo dikwijls het in het belang der dienst, onder goedkeuring van den Minister van Binnenlandsche Zaken, noodig is.

Het besluit betreffende de provinciale bureaux voor statistiek behelst o. a. de volgende bepalingen.

In elke provincie wordt eene afdeeling der provinciale griffie tot bureau van statistiek ingerigt. Aan het hoofd daarvan wordt, met den rang van commies, een in de statistiek ervaren man gesteld. — Bij die afdeeling wordt al hetgeen de statistiek der provincie aangaat, verzameld en bewerkt. — Bij haar wordt insgelijks hetgeen ten behoeve van de algemeene statistiek des Rijks ter griffie te doen is, verrigt, overeenkomstig de bevelen te dien aanzien door den minister van Binnenlandsche Zaken te geven. — De ambtenaren dier afdeeling verrigten ook buiten de griffie, wanneer en waar de minister van Binnenlandsche Zaken het noodig acht, statistische werkzaamheden. — Het gebruik van het archief dier afdeeling, wordt onder vaste te stellen bepalingen, aan bijzondere personen vergund.

ENGELAND.

Van Engeland wordt het volgende geschreven aangaande de weigering van het Britsch Gouvernement om Sarawak te koopen.

„Met leedwezen moet ik U melden dat ons Gouvernement de aanbiedingen van Sir James Brooke ten eenemale heeft van de hand geslagen. — In de voorleden week werd eene deputatie van de meest invloedrijke kooplieden bij Lord Derbij toegelaten, ten einde de belangen van den handelsstand in deze zaak zoo krachtig mogelijk voor te staan. — Zijne Lordschap besprak het punt geheel onverbloemd, zeide dat de Radja weinig beter was dan een vrijbuiter, en geen regt had om zijn gebied te verkoopen, dewijl het een leengoed was. En als leen kon natuurlijk het Engelsch Gouvernement het niet nemen — Daarënboven maakte zijne Lordschap de opmerking dat wij de handen reeds vol hadden en Sarawak een lastpost zou zijn in den volsten zin des woords. — Het is echter nog niet opgegeven, vooral te Manchester en Liverpool, en is het zoo goed als zeker dat het in het Parlement zal worden ter tafel gebragt. Intusschen is het denkbeeld reeds opgeworpen dat er geene reden zou zijn waarom niet de handelsstand zelve de Radja Brooke zou uitkoopen, en aldus het Koloniaal bestuur eene les geven hoe het daarin had moeten handelen.

— Er is onlangs eene merkwaardige brug van gegoten ijzer voltooid, voor de verbinding van de Brendford en Great Western spoorwegen, ontworpen door den ingenieur J. K. Brunel. Op zeker punt nabij het dorp Hanwell, loopt het spoor op eene aanmerkelijke diepte onder den weg van Isleworth en Hounslow, naar Hanwell, en zeer nabij die plaats, doch op eene mindere diepte, onder het verbindingskanaal door. De genoemde ingenieur heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt, om een nieuw bewijs van zijn vindingrijk vernuft te geven, door de brug voor den weg en de aqueduct voor het kanaal in één werk te vereenigen; zoo dat men aldaar het zonderlinge schouwspel zal kunnen waarnemen, van een spoortrein, een vaartuig en een wagen boven elkander zich te zien bewegen.

FRANKRIJK.

Een dagblad bevat het volgende: Op honderd mannen (niet militairen zijnde) die knevels dragen, zijn er 10 die het doen om zich de moeite van het scheren te besparen, 4 omdat zij nog geene bakkebaarden hebben, 2 om den opzigter van het lijceum te ergeren, 10 om een mannelijk voorkomen te hebben, 3 om leelijke tanden te bedekken 2 om eene wrat, 1 om de vertrekkingen van zijn gelaat bij het stamelen te verbergen, 3 om de overgroote lengte van den neus eenigzins weg te nemen, 11 om het voorkomen van kunstenaars te hebben, 1 uit geest van onafhankelijkheid, 4 om de sporen van het snuiven te verbergen, 1 omdat zijn echtgenoote het begeeren, 11 omdat hunne echtgenooten er zich tegen verzetten, 25 om indruk op de jonge dames te maken, 5 (ongehuwden) om het gevaar te ontduiken kleine kinderen te moeten kussen, 1 wegens een signalement, 1 uit achting voor zich zelven, 5 ter herinnering aan hun vroegeren stand als militair.

AMERIKA.

In den *Courrier des Etats Unis* leest men als volgt: In de nabijheid van Philadelphia heeft een hoogst zonderling voorval plaats gegrepen. Een zadelmakersknecht door zijne onmatigheid in het gebruik van sterken drank bekend, bevond zich onlangs in een kroeg, waar hij met eenige zijner kennissen den avond met drinken doorbragt, Eensklaps komt hij op het zotte denkbeeld om te wedden, dat hij een brandend papier zoude inslikken. Daar men dit niet wilde gelooven, maakte hij zich gereed, om de aanwezigen zijne kunst te vertoonen, doch naauwelijks had hij het vlammende papier in den mond gestoken, of hij uitte een zwakken kreet, en zeeg tot aller verbazing op den grond neder. Alstoen zag men eene blaauwe vlam rondom zijnen mond zweven; men trachtte hem hulp te verleenen, doch weldra ontwaarde men, dat de ongelukkige inwendig brandde. Na verloop van een half uur was het hoofd en het binnengedeelte der borst verkoold. Twee er bij geroepen geneesheeren verklaarden, dat de van sterken drank doortrokken man, ten gevolge van wijngeest ontbranding was overleden.

DE SPOORWEGEN HEDEN TEN DAGE, EN WAT ZIJ OVER HONDERD JAREN EN BIJ ALLE VOLKEN ZULLEN ZIJN.

(Vervolg.)

De aanleg der spoorwegen heeft welligt in de grootste mate bijgedragen tot de hooge vlugt van den ondernemingsgeest. De oprigting van tallooze maatschappijen heeft de toepassing vermenigvuldigd van het vruchtbaar beginsel van vereeniging, dat zich al meer en meer aan alle takken der nijverheid heeft medegedeeld en ondernemingen mogelijk en algemeen heeft gemaakt, die vroeger als hersenschimmen en dwaasheden werden beschouwd. Wat hinderpaal zal thans den zoon van Japhet doen terugdeinzen? Welke poging, hoe reusachtig ook, wordt nog als vermetel beschouwd? De TransAtlantische kabel bindt de twee werelden aaneen.

En wie ziet hierin nu een wonder? Wie koestert zelfs den minsten twijfel aan de uitvoerbaarheid van eene onderneming, die waarlijk veel meer aan het buitensporige grenst dan die der kanalen of spoorwegen? Naauwelijks in zee gedompeld, breekt de kabel. Wie zou vóór eene eeuw, vóór dertig jaren zelfs, niet hebben uitgeroepen: Het plan is in het water gevallen, laat het er maar in blijven. Thans zegt iedereen: „Men moet den kabel herstellen!" en niemand twijfelt er aan, dat dit weldra geschied zal zijn.

Bij de eerste verschijning der spoorwegen verhieven de kanalen zich daartegen. Men trachtte de nieuwe wijze van vervoer onder de utopiën te rangschikken. Toen de eerste proeven er de mogelijkheid van hadden bewezen, klemde men zich vast aan de ontzaggelijke kosten, die het materieel zou veroorzaken. De oude privilegies worstelden met de kracht der wanhoop. En nog jammerlijker werd het haar, toen de stoommachine van Fulton, na een proeftogt op den Oceaan, in Engeland aankwam en op de MacAdams en Stephensonswegen hare plaats kwam innemen.

De verontwaardiging aan de eene zijde kon alleen bij de geestdrift van de andere vergeleken worden. Men was overtuigd dat de vuurwagens alle reeds aangelegde wegen zouden uitgraven. De ondernemers met het onderhoud der openbare wegen belast, kwamen op hunne beurt in beweging en verkregen van het Parlement eene acte, die de nieuwe voertuigen met eene belasting drukte, welke de gewone lasten verre te boven ging. De grondbezitters, de landedellieden van hunnen kant weigerden hardnekkig een duim gronds af te staan aan de bevorderaars der spoorwegen, en legden dagelijks nieuwe bezwaren in den weg; het vuur der locomotieven moest noodwendig bosschen en oogst in brand steken, terwijl haar geraas de kudden zou verschrikken en dus de noodlottigste „onheilen veroorzaken. Deze redenen en eene menigte andere van hetzelfde gehalte, oefenden een invloed uit op het lagerhuis, beslissend genoeg om de voordragt te doen verwerpen, waarbij de concessie van eene lijn van Liverpool naar Manchester werd aangevraagd.

Eene tweede poging slaagde gelukkiger, maar eerst nadat aan eenige veel vermogende lords van het rijk eenige voor de compagnie zeer kostbare schadeloosstellingen waren toegekend. De concessie was in 1826 toegestaan; vier jaren later werd de lijn plegtig ingewijd. De locomotief had bepaald allen weerstand verbrijzeld. De wereld behoorde haar toe; zij draalde niet haar gebied in bezit te nemen.

Noord-Amerika volgde den aandrang van hare oudere zuster met die duizelingwekkende drift, welke het in alle nijverheids ondernemingen ten toon spreidt, Op het Europesche Vasteland was Belgie de eerste natie, die zich het voorbeeld ten nutte maakte. Reeds in 1831 werden de opnemingen aangevangen; reeds in 1832 nam de Heer de Theux, toen minister van binnenlandsche zaken, een der ontwerpen aan, door twee jeugdige ingenieurs, de Heeren Simons en de Ridder, aangeboden.

In het volgende jaar legde de Heer Rogier, die den Heer de Theux had vervangen, de kamers een plan voor, waarvan dezelfde ingenieurs de hoofdpunten hadden uitgewerkt en dat, na eenigzins te zijn uitgebreid, in 1834 werd aangenomen. Frankrijk van zijnen kant blijft niet ten achteren bij die beweging, doch het heeft zijne ware rol nog niet aanvaard. Eerst in het tweede tijdperk, in het tijdperk, der wetenschappelijke studie heeft het werkelijk eene roeping van bijzonderen aard vervuld. In Engeland, bij voorbeeld, redetwist en studeert men, maar handelt terzelfder tijd. In Belgie, in Duitschland worden de redevoeringen spoedig door de tastbare feiten vervangen. Wat de Vereenigde Staten van Amerika aangaat, zonder eenig voorspel, snellen zij het worstelperk om zoo te zeggen met volle stoomkracht in.

In Frankrijk daarentegen heeft het vraagpunt der spoorwegen een zeer langen tijd noodig gehad om tot rijpheid te komen. De Heer Audiganne legt ons al het moeijelijke van die barensweeën bloot. De parlementaire beraadslaging heeft achtereenvolgens drie perken af te leggen. In 1837 komt het er vooral op aan, te weten, aan welke lijnen het land de voorkeur moet geven; in 1838 verklaart zich een dadelijke worsteling tusschen het stelsel van uitvoering door den staat en het stelsel der compagnien. In 1842 hecht zich de algemeene belangstelling aan hetgeen men het stelsel van vertakkingen noemde, tegen over dat van eene enkele lijn.

Reeds bij het aanbreken van het tweede tijdperk, wordt een tweestrijd aangegaan tusschen de voorstanders van den aanleg van het nationale spoorwegnet door den staat, zoo als in Belgie, en de verdedigers van den aanleg door bijzondere nijverheid, zoo als in Engeland en Amerika.

De onzekerheid nopens dit eerste punt leidt tot niets, dan dat zij den aanleg van spoorwegen èn door den staat èn door maatschappijen vertraagt.

De toestand van Frankrijk op dit punt van zijne geschiedenis is niet zonder eenige overeenkomst met die van Buridhan's ezel, die, gelijkelijk aangelokt door een maatje haver en een emmer water eindigt met van honger en dorst te sterven. Naauwelijks had de regering eenige voorkeur voor het stelsel der compagnien laten doorschemeren of er kwamen nieuwe moeijelijkheden op: moesten de concessien dadelijk worden toegestaan of bij openbare uitbesteding? Zou de deelneming van den staat bestaan in eene leening, in eene tegemoetkoming of in een waarborg van een minimum van rente? Het gemis van eenheid in de verschillende linien was oorzaak van nieuwe belemmeringen, nieuwe verwikkelingen, nieuwe weifelingen.

Van de zes ontwerpen, in de zitting van 1837 voorgesteld, kon het ministerie tot het laatst slechts de lijn naar Belgie handhaven, die sedert het mikpunt der aanvallen van de oppositie werd. Men wist, dat Lodewijk Philips een bijzonder gewigt hechtte aan den aanleg van den noorder spoorweg. De coalitie tegen de zoogenaamde persoonlijke staatkunde van den Koning was reeds gesmeed. Zij gaf voor in de wettige voorkeur der regering niets te zien dan den wensch om het koninklijke kasteel te Brussel nader tot het paleis der Tuilerien te brengen; volgens het zeggen van dien tijd, zou de Noorder spoorweg slechts een eenvoudige familieweg geweest zijn. Men voorzag toen nog niet, dat hij evenzeer den weg tot de ballingschap heeft kunnen worden.

Het eerste parlementaire spiegelgevecht werd besloten door eene verdaging van alle voorstellen tot groote lijnen, door eene verklaring van onmagt.

In het volgende jaar verscheen het ministerie op nieuw voor de Kamer met geheel nieuwe inzigten. Ditmaal verklaarde het zich voor den aanleg door den staat, voor de uitsluiting van bijzondere ondernemingen; daarenboven was het in bezit van een algemeen plan, dat alle groote middenpunten der bevolking omvatte. De oppositie was stelselmatig; zij hield vol. Vergeefs bood het kabinet eene schikking aan, vergeefs gaf het eerst twee van zijne ontwerpen op en liet ze toen alle varen met uitsondering

van den Noorder spoorweg, die beschouwd werd als een waarborg der bevestiging van den Julijtroon, als het duidelijk blijk van zijne staatkunde naar binnen en naar buiten.

Alle voorstellen van het gouvernement werden achtereenvolgens verworpen. De kamer, door partij-vooroordeelen beheerscht, wees den aanleg door den Staat evenzeer af, als zij den aanleg door bijzondere nijverheid had afgewezen. Er bleef slechts een uitweg over, dat was de handeling van het gouvernement en die der maatschappij zaam te binden. In die verzoenende bewoordingen werd de vraag voor de derde maal in 1842 voorgedragen. Het gemengde stelsel behaalde de overhand. Daarentegen echter vond men in de rangschikking der lijnen een nieuw voorwendsel van verdeeldheid. De plaatselijke begeerten waren opgewekt; zij drukten zich uit in amendementen, eindelijk trok zich de oppositie in een punt zamen en hechtte zich bijna eenstemmig aan het voorstel om eene enkele lijn te scheppen, die Frankrijk van het Kanaal tot de Middellandsche Zee zou doorsnijden. — Eindelijk toch behaalde het spoorwegnet de zege boven de enkele lijn, het ontwerp van het ministerie werd zonder eenige merkelijke verandering met eene ontzagwekkende meerderheid aangenomen, de wet van 1842 kreeg den naam van Charter der spoorwegen en werd eenige jaren later herzien. In de beraadslagingen, die in Frankrijk de aanneming van de wijze van aanleg der spoorwegen hebben voorafgegaan, speelt het staatkundig element geene minder belangrijke rol dan het staathuishoudkundige. Om het ministerie van het oogenblik de nederlaag te geven weifelt de oppositie met de uitvoering te vertragen der maatregelen, die het meest geschikt zijn om den stoffelijken bloei en de zedelijke grootheid van het land in het tegenwoordige en voor de toekomst te verzekeren, en uit vreeze van verkeerd te handelen, besluit men met niets te doen.

De wet van 1842, hoe onvolledig ook, heeft ten minste de verdienste gehad, dat zij Frankrijk uit zijne werkeloosheid wekte en voor hetzelve het tijdperk van groote ondernemingen ontsloot, waarin reeds vele natien het vol moeds waren voorgegaan.

Bij het einde dezer tweede beweging eindigt het eerste deel van het werk des heeren Audiganne. Temidden der wisselingen, die door den schrijver op eene heldere en treffende wijze zije voorgesteld, voorziet men reeds eenige der beginselen die dienen zullen om het instinct te onttroonen, om er de wetenschap voor in de plaats te stellen, en die dus zullen verhinderen dat de gewoonte de plaats van den vooruitgang inneme.

Na het zand, de bloei; na den bloesem, de vrucht. Door dat verhaal der kindschheid van de spoorbaan, heeft de heer Audiganne voor ons een geslacht en eene maatschappij doen herleven, die reeds tot de geschiedenis behooren, en die men nu reeds onpartijdig kan beoordeelen, zoozeer zijn zij van ons gescheiden door de afgronden, welke twee omwentelingen hebben gedolven. Nadat hij het tijdperk der jongelingschap heeft geschetst, waartoe wij nu genaderd zijn, zal hem nog overblijven den blik te rigten op den mannelijken leeftijd der meest belangrijke raderwerken van de beschaving en de wonderen van de toekomst te beschouwen uit het driedubbel oogpunt van de uitbreiding der spoorwegnetten, van de verbetering der exploitatie, en van de geldelijke, staatkundige en zedelijke uitkomsten; met andere woorden zal hij dus uit de wetenschap de kracht putten om te bepalen wat waarschijnlijk wezen zal.

A. H. B.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Van*
Januarij	26	Nederl. Ind.	Sophia th. hern. Talsum.	Kamaralie	Uit zee terug.
id.	—	Nederlandsche	Reinhardt.	J. W. Berkelbach van den Sprenckel.	Batavia.
id.	—	id.	Prins van Oranje.	J. Hensing	id.
id.	27	id.	Minister Thorbecke.	C. van Duijn.	Samarang.
id.	—	Nederl. Ind.	Stoomschip Banda.	A. G. Bosch.	Batavia.
id.	—	Nederlandsche	De Beurs van Rotterdam.	F. de Vos.	id.
id.	—	Nederl. Ind.	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.
id.	—	Nederlandsche	Johanna Maria Christina.	C. N. Gorter.	Batavia.
id.	28	Nederl. Ind.	Noorban.	Said Alie bin Dijen bin Djahia.	id.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Januarij	27	Nederl. Ind.	Clipper.	L. J. D. N. F. C. Eschauzier.	Sumanap.
id.	—	Balische	Doris.	Tan Tiksam.	Bali (Badong.)
id.	28	Nederl. Ind.	Stoomschip Menado.	A. A. Couteron.	Batavia via Samarang.
id.	—	Engelsche	Achilles.	H. F. Hart.	Nederland.
id	—	Nederlandsche	Koophandel.	S. de Vries.	China.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Johanna Maria Christina.	C. Gorter.	In Reparatie.	Fraser Eaton & Co.
id.	Beatrix.	Van der Wijck.	Onbepaald.	„ „ „ „
id.	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	Te Koop.	„ „ „ „
id	Drie Vrienden.	L. P. Andersson.	Onbepaald.	„ „ „ „
Zweedsche	Prince Oscar.	Oberg.	Stockholm.	„ „ „ „
id.	L. Abang.	Mork.	„	„ „ „ „
Nederlandsche	Beurs van Rotterdam.	F. Vos.	China.	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Wilhelmine Cox.	Deibel.	Onbepaald.	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Nederlandsche	Jacob.	Borger.	Nederland.	„ „ „ „ „
Hamburgsche	Manila.	Behrens.	Cork.	„ „ „ „ „
id.	Adolph.	Kross.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
Hollandsche	Johanna Louisa.	Popken.	Amsterdam	Schimmelpenninck & Co.
id.	Wildeman.	Driest.	Holland.	„ „ „
id	Jan Schouten.	Coeningh Meijer.	Onbepaald.	„ „ „
id.	Prins Frederik der Nederlanden.	de Wit.	id.	„ „ „
id	Zaantroom.	Schaap.	id.	„ „ „
id.	O. J. Packet.	Postma.	id.	„ „ „
Nederlandsche	van der Wal van Puttershoek.	Lammers.	Amsterdam.	„ „ „
id.	Prins van Oranje.	Hensing.	Onbepaald.	Ruyl Cramer & Co.
id.	Laurens Koster.	Koenen.	id.	„ „ „ „
id.	Koerier.	Rotgans.	id.	„ „ „ „
id.	Kinderdijk.	Zwanenburg.	id.	„ „ „ „
id.	Rhijnvis Feith.	Lammerts.	Nederland.	„ „ „ „
id.	Eersteling.	Mann.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
id.	Arij Scheffer.	Kunst	id.	„ „ „ „ „ „
id.	Souburg.	Von Lindern.	China.	„ „ „ „ „ „
id.	Minister Thorbecke.	S. van Duijn.	In Reparatie.	„ „ „ „ „ „
Nederlandsche	Delfshaven.	Schaap qq.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
Nederl. Ind.	Stoomschip Macasser.	Smith.	In Reparatie.	„ „ „ „
id. id.	id. Ambon.	Hugenholtz.	id.	„ „ „ „
Nederlandsche	Pictura.	Vogel.	Onbepaald.	„ „ „ „
id.	Baltimore.	Brakke.	id.	„ „ „ „
id.	Louise	P. Buys Jr.	Nederland.	„ „ „ „
id.	Ida Elisabeth.	Kramer.	id.	„ „ „ „
in.	Koophandel.	De Vries qq.	China.	„ „ „ „
id.	Drie Gezusters.	Visscher.	Nederland.	„ „ „ „
Engelsche	Princess.	G. Sargent.	Onbepaald.	McMillan Marten & Co.
Engelsche	Sophia Fraser.	Wilson.	China.	Hill Broekman & Co.
Ned. Ind.	Scotch Lassie.	McKenzie.	Moluccos.	„ „ „ „
Ned. Ind.	Stoomschip Samarang Packet.	Scheel.	Batavia.	„ „ „ „
Nederlandsche	Johannes Albertus.	J. C. Londt.	Onbepaald.	B. J. van Eck & Co.
id.	Stad Nijmegen.	H. P Cruijs.	„	„ „ „ „ „ „
Zweedsche	Atlantic.	H. Fleetwood.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
Engelsche	Achilles.	Hart.	Onbepaald.	Major Matzen & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met het stoomschip *Banda*, de heeren Romswinckel, Hoezoö, van der Leeuw, twee stuurlieden, Z. M. troepen en bannelingen.

Vertrokken Passagiers.

Met het stoomschip *Menado*, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Medusa, Etna, Onrust en Samarang; de schepen Zaanstroom, Djoedool Moebarak, Oost India Pakket, Alfulck, Prins Frederik der Nederlanden, Arij Scheffer, Louise, Fathool Moebarak, Princess, Padang Pandjang, Manila, Gana Salim, L A: Bang, Atlantic, Prins van Oranje en Johanna Maria Christina; de stoomschepen Makasser, Ambon, Samarang- Packet en Banda; de barken Fathal Ma-ân, Saijan Maskoor, Jan Schouten, Jacob, Beatrix, Salma, Drie Vrienden, Delftshaven, Louise Antoinette, Louisa Jacoba Johanna, El Masshoor, Fathool Joesoer, Adolf van Nassau, Joedool Barie, Soedul Gair, Baltimore, Bacht Mastora, Eersteling, Naim Balgijer, Fathool Manân, Abool Hasim, Laurens Koster, Kinderdijk, Pictura, Wildeman, Wilhelmina Cox, Abool Hair, Fathool Madjiet, Jonkhr. Mr. van de Wall van Puttershoek, Alhamadanie, Aldjoesoer, Prins Oscar, Fathool Wadoet, de Stad Nijmegen, Arief Banjermaas, Ida Elizabeth, Koophandel, Drie Gezusters, Faid Alim, Souburg, Kim Tianhoat, Colombine, Minister Thorbecke, de Beurs van Rotterdam en Noorban, de brikken Johannes Albertus, Soedoel B. rie, Marzoek, So-Ootdin Sophia Fraser, Koerier, Rhijnvis Feith, D a noer, Henriette. Adolph, Sophia th. hern. Talsum en Reinhardt; d schooners Sarie Tengaroong, Hoseeng, Almok Tasam, Komeij, Bintang Tjaigoan, Berkatool Adjelan, Bilmadjiet, Bingseeng, Ma tora, Banda, Coquette en Johannes en Louisa; de kotters Tedok en Little Tot.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

22 Januarij. Het Nederl. barkschip *Ferdinandina Emma*, gezagv. R. A. Tange, van Soerabaya den 20sten Januarij.

23 Januarij. Het Nederl. fregat *Ternate*, gezagv. T. Cars, van Soerabaya den 20sten Januarij met Z. M. troepen; de Nederl. bark *Landbouw*, gezagv. P. A. Kleijn, van Soerabaya den 20sten Januarij de Nederl. bark *Tagal*, gezagv. Göbel, van Soerabaya den 20sten Januarij; de Nederl. bark *Cheribon*, gezagv. W. J. Coers, van Soerabaya den 20sten Januarij; de Nederl. bark *Willem III*, gezagv. C. van der Burg, van Soerabaya den 20sten Januarij.

24 Januarij. Het Nederl. fregatschip *Susanna*, gezagv. E. Vonck, van Pasoeroean den 21sten Januarij.

VERTROKKEN.

17 Januarij. De Nederl. Ind. brik *Risgil Haer*, gezagv. Sech Achmat bin Joesoop Ganam, naar Banjarmassing.

18 Januarij Z. M. stoomschip *Groningen*, Kapitein luit. ter zee M. J. Courier dit Dubikart, naar Bonthain; Z. M. stoomschip *Phoenix*, Luitenant ter-zee W. B. F. Escher, naar Bonthain.

24 Januarij. Het Nederl. barkschip *Ferdinandina Emma*, gezagv. R. A. Tange, naar Bonthain; het Nederl. fregat *Ternate*, gezagv. T. Cars, naar Bonthain; de Nederl. bark *Landbouw*, gezagv. P. A. Kleijn, naar Bonthain; de Nederl. bark *Cheribon*, gezagv. W. J. Coers, naar Bonthain; de Nederl. bark *Willem III*, gezagv. C. van der Burg, naar Bonthain.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Schoeners Mansoer, Sumanap, Maria, Sie Damar, Almashoor, Mifrejool Moeloek, Atiat Tulmoula en Bintang Timoor thans hernaamd Fatal Haer; de brik Machmoedie; de kotters Mabroek, Sie Berkat en Noorsasie; de Nederlandsche bark Tagal en het Fregatschip Susanne.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 27sten tot en met den 29sten Januarij 1859.

AANVOER.

Van Batavia per het Nederl. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis, agenten Fraser Eaton & Co.

113 balen en kisten lijnwaden, Adam & Co; 3 kistjes regaal, Anemaet & Co; 32 balen en kisten manufacturen, 10 kisten roode wijn, 1 kt. sigaren, een rijtuig, 5 kisten provisien, 6 kisten parapluien, 1 kist hammen, 1 kist schilderijen, Fraser Eaton & Co.

Van Batavia per het Nederl. schip *Reinhardt*, gezagv. J. W. Berkelbach van den Sprenckel, agenten Schimmelpenninck & Co.

19 vaatjes boter, 2 kisten ijzerwerk, Order.

Van Batavia per het Nederl Ind. stoomschip *Banda*, gezagv. Bosch, agenten B. Kopersmit & Co.

25 platen, ijzer, 10 bundels ijzer, 8 steenen, 5 kisten staalwerk, 1 vat, 8 dommekrachten. W. Cores de Vries.

Van Samarang per het Nederl. schip *Minister Thorbecke*, gezagv. C. van Duijn, agenten J. F. van Leeuwen & Co.

25 stuks hammen, 13 vaten teer, Gezagvoerder.

Van Batavia per het Nederl. schip *Prins van Oranje*, gezagv. Hensing, agenten Ruyl Cramer & Co.

175 kisten wijn, 33 manden water, Schimmelpenninck & Co; 3 kisten eau de cologne, 10 kisten vruchten, 24 kisten rijnwijn, Gebr. van Delden; 4000 zakken dadels, 144 kisten rozijnen, 5 collis koopmanschappen, Johan; 3 kisten papier, 2 gordijnen, Gebr. van Delden; 40 picols plaatijzer, 20 kisten sakie, 5 kisten tand-poeder, Thomas; een bendij. C. Pluijgers; 10 vaatjes loodwit, 20 kisten vruchten. 8 kisten koopmanschappen, 8 kisten likeuren, Mc Millan Marten & Co; 10 kisten manufacturen, 1 kist kopergaas, Fraser Eaton & Co; 415 tonnen verw, 1 pijp portwijn, 10 kisten beschuit, 5 tafels, 1 ijzeren ketting. 5 kisten koopmanschappen, Major Matzen en Co; 4/4 pijp madera, Schimmelpenninck en Co; 6 collis papier, kantoor behoeften en boeken, Order; 20 krandjangs water, 20 hammen, 1 stoel, 1 kas, 15 collis ijzer, lakwerk, messen, vorken, suiker en koopmanschappen, Ruyl Cramer en Co; 200,000 stuks metzelsteenen. Order.

UITVOER.

Naar Balie per de Balische schoener *Doris*, gezagv. Tan Tik San.

1 kist diverse kleinigheden, 2 balen goenie zakken, 1 baal begrafenis goed, Hill Broekman en Co; 3 kisten cambrics, 1 kist madapollams, Fraser Eaton en Co; 2 kisten lijnwaden J. F. van Leeuwen en Co.

Naar China per het Nederl schip *Koophandel*, gezagv. S. de Vries.

388 kannen arak, J. A. A. Nicolai en Co; 180 koijangs olie-koeken, Tan Tjan Taiu.

Naar Boni per het Nederl. schip *Stad Schiedam*, gezagv. F. Wulp, 1 vat beschuit, J. A. A. Nicolai en Co.

Naar Boni via Bancalang per het Nederl. schip *Everdine Elizabeth*, gezagv. Tonjes.

Ballast.

Naar Batavia per het Nederl. Ind. schip *Henriette*, gezagv. Robinson.

10 stuks banken, Anemaet en Co; 4 balen galnoten, 2 balen amandelen, 2 kisten modewaren, 1 kist rijtuiggereedschappen, 60 95/100 picols sapanhout, 2 kisten klokken, 6 kelders genever, 881 stuks buffelhoorn, Schimmelpenninck en Co; 35 kisten witte brandewijn, 62 kisten champagne, 38 kisten likeuren, Karthaus en Melchers; 2 vaten gezouten vlesch, 1 vat gezouten spek 1 vaatje boter, J. A. A. Nicolai en Co.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 per picol *f* 18.—
KOFFIJ *f* 33.—
RIJST (CARGA) per koijang. *f* 115 à *f* 140.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 150 à *f* 160.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 250 à *f* 350.—
ARAK per legger *f* 50.—
OLIE (KLAPPER) *f* 13.—
OLIE (KATJANG)
KADJANG MATTEN
ROTTING. *f* 9 à *f* 12.—
WISSELKOERS Pari à 101%

De inteekening in Nederland kan geschieden bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam* en W. J. VAN HAREN NOMAN te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO, TE SOERABAYA.